

RIKOSTUTKIJAT
ARVOKULJETUSRYÖSTÄJÄ
MATTI SARÉNIN KANNOILLA

AJOJAHTI

SEPPO LAMPELA
PEKKA HAVERINEN & JARI VEIJALAINEN

Seppo Lampela - Pekka Haverinen - Jari Vejjalainen

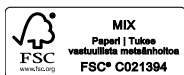
AJOJAHTI

RIKOSTUTKIJAT ARVOKULJETUSRYÖSTÄJÄ
MATTI SARÉNIN KANNOILLA

Johnny Kniga
Helsinki

© Seppo Lampela, Pekka Haverinen, Jari Veijalainen,
Matti Sarén ja Johnny Kniga 2025

Johnny Kniga
An imprint of Werner Söderström Ltd
ISBN: 978-951-0-49044-0
Painettu EU:ssa.

KIRJOITTAJILTA

Kuvattujen tapahtumien luonne on pakottanut teoksen luojat ottamaan joitain kerronnallisia erivapauksia.

Olemme muuttaneet henkilöiden nimiä sekä kuvauksia tunnistamisen vaikeuttamiseksi. Kerronnan sujuvuuden vuoksi olemme myös karsineet sekä lainvalvojien että ryöstäjien määrää vain tapahtumien kannalta oleellisimpiin henkilöihin. Olemme myös muokanneet ja jättäneet pois poliisin toimintatapoja sekä suojanneet teknisiä ja taktisia tutkimusmenetelmiä.

Poliisin kertomukset pohjautuvat olemassa oleviin dokumentteihin, kuten tutkinta- sekä oikeudenkäyntipöytäkirjoihin.

Matti Sarénin tarina puolestaan pohjautuu kesällä 2022 tehtyihin nauhoituksiin, sekä ystävien ja rikoskumppaneiden myöhemmin tekemiin lisäyksiin.

Ystävänpäivänä 2024

Seppo Lampela

Jari Veijalainen

Pekka Haverinen

19.2.2007

Se alkaa mereltä.

Aurinko saattaa jäätävää merituulta Turun edustan saariston läpi. Se pyyhkii kylminä puuskina kohti kaupungin kivistä keskustaa saaden laivaliikenteen särkemät jäälautat keinahtelemaan vaimeasti. Tummanpuhuva pilvi seuraa hyytävää ilmavirtaa.

Viiman kuljettamat pistävät jääkiteet saavat töistä palaavat työntämään leukansa toppatakkien suojiin. Silmät siristyvät viiruiksi, katse suuntautuu askelten eteen. Kaikki Aurajoen rannan kulkijat pakenevat yltyvää tuiskua.

Puhuri kulkee pitkin Turun keskustaa ja saavuttaa viimein Suomen pankin. Jylhä rakennus ja graniittinen kivi-jalka antavat vaikutelman, ettei Talvisodan pommitukset kestänyttä rakennusta pysty valtaamaan kukaan.

Lumihiutalet odottavat vielä hetken, kunnes pyörivät pitkin betonimuureja ja asettuvat kinoksina nurkkiin. Tuuli ja pyry valtaavat Kristiinankadulla sijaitsevan lastauslaiturin betoniaidoilla rajattua sisäpihaa.

Kello näyttää aikaa 17:11.

Arvokuljetusauto numero 307 lähestyy lastauslaituria. Sitä säestää peruutustutkan monotoninen piippaus. Luminarisee renkaiden alla.

Auto pysähtyy. Ohjaamosta laskeutuu kaksi vartijaa, jotka avaavat ajoneuvon vahvistetut takaovet ja ryhtyvät purkamaan raskaita metallilaatikoita laiturille.

Työnjako on selvä. Salmela ojentelee laatikoita Virtaselle. Pikainen suoritus ja sen jälkeen turvaan tuiskulta. Nostaessa tuuli työntää lunta hihan resorista sisään.

Virtanen jähmettyy paikalleen kesken siirron.

– Ai.

Salmela suoristaa selkensä painava laatikko käsissä.

– Mitä nyt?

Vastaus kysymykseen saapuu kolmen mustiin pukeutuneen ja naamioidun miehen hahmossa. Lumipyry tanssii miesten ympärillä. Suoraan kohti osoittava Beretta täyttää Salmelan näkökentän.

Aika muuttuu siirapiksi.

Kommandopipo tuijottaa suoraan silmiin.

– Käänny! Maahan!

– Mihin, Salmela hätkähtää.

Ase osoittaa kohti polvea.

– Maahan!

Se saa vartijoihin liikettä. Molemmat laskeutuvat vatsalleen kylmälle betonimatolle.

Asetta pitelevä mies on hieman vartijaa lyhyempi. Normaali ruumiinrakenne. Enempää Salmela ei ehdi nähdä. Ysimillisen piippu ei anna mahdollisuutta rekisteröidä enempää ja molemmat vartijat laskevat katseensa kohti lumista lastauslaituria.

Ryöstäjät sitovat äänettä vartijoiden kädet selän taakse nippusiteillä, narahtava kiristys tuntuu ranteissa. Yksi kommandopipo osoittaa miehiä aseella, kaksi muuta hakkaavat rahankuljetuslaatikoita auki ja sullovat keltaisia ja vihreitä seteleitä mustiin varustekasseihin. Asekäsi osoittaa vartijoihin vakaasti. Se ei epäröisi laskea luotia läpi.

Rahojen lastaaminen tuntuu kestävän ikuisuuden. Lopulta miehet poistuvat yhtä hiljaa kuin tulivatkin. Kasvoiltaan makaavat vartijat kuuntelevat lastauslaiturin nurkalta alumiinitikkaiden kolinaa.

Kaksikon silmien eteen ryöstäjät jättävät harmaan, teipatun muovirasian. Siihen on kirjoitettu:

Bomb.

Salmela ja Virtanen makaavat mahallaan ja tuijottavat laatikkoa. Kyljen teksti kouraisee vatsaa.

Jostain sataa roppakaupalla seteleitä. Ilmassa lepattavat sataset ja kaksisataset sekoittuvat nurkkiin kasautuneisiin kinoksiin. Vartijat pyrkivät turhaan irti siteistä.

Sakea lumikuuro on jo valloittanut kaupungin kadut. Seuraavaksi se ryhtyy peittämään ryöstäjien jalanjälkiä.

On kulunut jo kolme minuuttia.

KAHDEKSAN KUUKAUTTA AIEMMIN

Bangkok, Thaimaa
Matti Sarén

Fy helvete, kuinka väsyneitä olimme.

Raahustimme porukalla pitkin suuren loistohotellin lopputonta käytävää. Kukaan ei jaksanut edes nostaa jalkoja, loppuun ajettu ryhmä raahasi rantasandaaleitaan pitkin kiemuraisesti kuvioitua laattalattiaa. Se tuntui loputtomalta.

Nousut essoista ja alkoholista olivat kaukana poissa, halusimme vain sviittiin nukkumaan. Edellisistä torkuista oli jo tovi. Kello löi paikallista puoltapäivää, olimme ryyppäneet ja remunneet jo pari vuorokautta putkeen.

Tai ehkä pari viikkoa.

Yleensä siististi pukeutuva Battaglia asensi avainkorttia lukkoon. Miehen olemusta ei pelastanut enää edes Guccin vaatetus. Myös Michael näytti pummilta, ennen niin millintarkka kampa oli *jävla fett tonsillvax*. Black Jack huojui välissämme hikisenä ja paitaa kädessään roikottaen. Nojasin päätä käytävän seinään. Haparoivista yrityksistä huolimatta lukon merkkivalo vilkkui punaista.

Jumalauta, jätkä korkkaa työkseen panssariautoja eikä saa yhtä ovea auki edes avaimella.

Guccimiehen saadessa viimein vihreän valon törmäsimme sviittiin sisään. Se maksoi melkein tonnin päivä, mutta juuri silloin ketään ei kiinnostanut sviitin sisustus. Halusimme kaikki sänkyyn vähintään kuukaudeksi.

Black Jack aloitti mekkalan omassa huoneessaan.

– Pojat! Äkkiä tänne, se räähkyi ryyppyputken särkemällä äänellä.

Hoipuimme perään katsomaan.

Huoneen lattialla makasi eloton, parikymppinen thaityttö. Se retkotti selällään ja polvet sivulle taipuneena. Päällä toppi. Koukistuneet polvet nostivat kevyen minihameen helmaa kohti syliä.

Vieressä lattialla lojui pölyinen peili ja hopeinen pilli.

Black Jack tuijotti meitä punareunaiset silmät ammollaan.

– Se on imuroinut kaiken mitä pöydällä oli ja vetänyt överit!

Det här fattades nu bara. Perkele.

Michael rojahti turvalleen leveään ja myllättyyn sänkyyn. Luojan kiitos kukaan ei ollut käynyt petaamassa sitä.

– Mun on pakko nukkua hetki. Hoidetaan tämä sitten.

Battaglia kyykistyi tytön viereen, nosti tämän kättä ja laski irti.

Käsivarsi löpsähti vapaana lattiaan. Polttava aurinko porotti suljettujen verhojen raosta. Hujoppi katsoi meitä pistävillä pupilleilla.

– Jep. Kuollut on.

Kävelin kuohkealle sängylle, missä väsynyt rosvo makasi vatsallaan. Ryhdyin tönimään ja hakkaamaan Michaelia lapaluihin.

– Et nyt vittu ala nukkumaan! Täällä on lämmintä ja täällä käy siivoojat! Ei ne saa löytää sitä täältä! *Det börjar stinka!*

Rosvo hautasi kasvot tyynyyn. Mumina kuului pehmusteiden läpi.

– Ei nyt. Meillä on rahaa. Ei me jouduta lusimaan.

Pälyilin nuutuneita poikia. Niin kuin Michaelilla olisi ollut yksinoikeus väsymykseen.

– Ei! Nouse ylös!

Battaglia tyhjensi suurta putkikassia naama turvoksissa. T-paidat, shortsit ja deodoranttipurkit lensivät pitkin huoneen seinustoja.

Se osoitti kassia ja pientä naista.

– Me laitetaan se tähän ja viedään pois.

Michael kampesi itsensä ylös ja istui sängyn reunalla kasvoja hieroen.

– Voi saatana teidän kanssa.

Taittelimme miehissä tyttöä suureen varustekassiin. Ei tahtonut mahtua millään. Tyhjensimme laukun ja täytimme uudelleen.

Ei.

Jokainen vuorollaan antoi neuvoja pakkaamiseen.

Ei siltikään.

– Taitetaan sen käsivarret ensin takareisien alle, ehdotin.

Punaviinin väriset pikkuhousut sen kuin vilkkuivat pyörietyksessä. Paljas jalka jäi aina sojottamaan ulos vetoketjun raosta.

Sai luvan kelvata.

Kuollut paino on raskasta kantaa. Michael ja Battaglia tarrasivat kumpikin kassin kantohihnoihin ja raahasivat laukun ulos sviitin ovesta. Minä ja Black Jack kävelimme muka maskina edessä ja takana.

Onneksi hissiin ei tullut muita. Nojasin kaiteeseen otsa kiinni peilissä. Ojentauduin vasta hissien saapuessa katutaan. Peiliin jäi hiuksista rasvainen tahra.

Tilasin respasta kaksi Tuk-Tukia, samalla pojat raahasivat mun selän takana kassia pihalle.

Battaglia ja Michael astuivat ensimmäiseen polkupyörä-taksiin. Minä ja Black Jack lastasimme *body bagin* jälkimmäiseen

ja lähdimme liikkeelle. Thaiytön jalka heilui kuljettajan selän takana pitkin Bangkokin vilkkaita pääkatuja.

Se on vittumaista kun kuolleen huoran koipi sojottaa mopotaksin ikkunasta ulos keskellä kymmenen miljoonan asukkaan kaupunkia.

Saavuimme kantabaarille, jonka olimme pitäneet pystyssä *financiellt* jo hyvinkin kuukauden. Pyysimme kuskeja jättämään meidät rakennuksen takapihalle. Kuumuus sai takaoven vieressä hehkuvat roskikset löyhkäämään kalanjätteille. Black Jack maksoi kyydin yrittäen samalla kiinnittää kuljettajan huomion itseensä, minä ja Battaglia revimme huorasäkkiä pois kyydistä .

Tuijotimme kaikki lätkäkassia, laelleen noussut aurinko poltti päälakea.

– Mihin me tuo nyt laitetaan, Battaglia kysyi.

– *Vi kastar den* tuohon roskiksen viereen, sanoin.

Nostimme Michaelin kanssa lastin jalkoineen maasta, heilutimme kassia *ett – två – tre* ja rojautimme sen päin kapakan seinää.

Maahan tömähtäessä laukusta kuului:

– Au!

Tytön ryhtyessä raapimaan vetoketjua auki juoksimme jo pakoon taaksemme katsomatta.

Istuimme baarissa hiki otsalla ja kylmät Gin Tonicit edessä. Hengitys oli jo tasaantunut, krapula ei. Battaglia katsoi meitä naama valkoisena. Guccin verkkapuvussa näkyi kahden viikon ruokalista.

– Jätkät. Pitäisikö tämän sekoilun loppua? Meiltähän lähtee vielä henki!

Nyökkäsimme yhtenä miehenä.

Oli aika palata Ruotsiin, ja jatkaa töitä.

25.10.2006

Kauppakeskus Jumbo, Vantaa
Matti Sarén

Keikka tuntui pätevältä ja ostimme suunnitelman osuudella ryöstösaaliista. Se vaati lähtöä Suomeen.

Lopettelin lounasta ravintolassa keskellä suurta suomalaista ostoshelvettiä. Shoppailun kaoottinen sorina ja kopina sekoittuivat satunnaisiin ruokailuvälineiden kilahduksiin. Ei ikkunoita missään. Muoviryypäleet baaritiskin yläpuolella eivät pystyneet hillitsemään tehdashallimaista olemusta. Kuin ketjuhuoltoaseman baari olisi väkivalloin survottu vaatekauppojen keskelle.

Söin *köttbullar*. Ei ne Suomessa osaa tehdä niitä. Lasissa vichyä, en tietenkään juonut töissä. Vapaalla vietimme poikien kanssa niin railakasta elämää, että keikalle lähtö oli kuin katkolle pääsisi.

Istuin ravintolassa tekemässä palvelusta Kiinalaiselle. Mies oli erittäin taitava rosvo, vanha tuttu Tukholman piireistä. Se ei oikeasti ollut *kinesisk*, pelkästään näytti sellaiselta.

Muutamaa vuotta aiemmin Kiinalainen oli suunnitellut ja toteuttanut Ruotsin kaikkien aikojen suurimman arvokuljetusryöstön.

Kolme aseistautunutta ja naamioitunutta miestä ajoi auton Arlandan lentokentän huoltopuolella Lontoosta saapuneen SAS:n lentokoneen viereen, pakotti kaksi vartijaa maahan ja vei koneesta 13 rahasäkkiä. Niissä oli eri maiden valuuttaa noin viisi miljoonaa euroa.

Se sujui hyvin. Kukaan ei jäänyt kiinni, kunnes skit osui tuulettimeen takavasemmalta.

Kiinalainen uskoi saaliin piilottamisen Turkkilaiselle. Se marssi suoraan kätkölle, otti rahat ja käveli poliisiasemalle. Varkauden päälle petollinen pelle vasikoi kaikki sen rikoskumppanit.

Palkkioksi Turkkilainen pääsi todistajien suojeleluohjelmaan.

Tästä huolimatta Kiinalainen pääsi vasikan jäljille ja tilasi kolme suomalaista torpedoa saattamaan Turkkilaisen *på så kallad* ulkomaanmatkalle. Miehet tekivät työtä käskettyä ja pistivät Turkkilaisen hengiltä Helsingin Vuosaarella.

Skiten träffade fläkten uudestaan. Torpedot jäivät kiinni ja pääsivät lusimaan elinkautista. Prosessissa myös keikan tilannut Kiinalainen kiikutettiin lööppien kautta suomalaisen vankilaan. Palkkamurhan tilaamisestakin rapsahti elinkautinen.

Vankilassa ollessaan mies suunnitteli uuden keikan, sillä kertaa Suomeen. Ryöstön sijainnille oli parikin hyvää syytä.

Kiinalaisella on Chilen kaksoiskansalaisuus, joten mies haki siirtoa chileläiseen vankilaan. Mikäli siirto onnistuisi, ryöstösaaliin avulla Kiinalainen voisi ostaa itsensä siellä päässä vapaaksi. Chilessä virkamiehen lahjominen on helppoa kuin Pohjoismaissa.

Suomi oli myös liittynyt euroon. Ruotsissa tehdyistä ryöstöistä saatu saalis sulii suurelta osin valuutan vaihtamiseen. Kun varastaa kruunujen sijasta suoraan euroja, jää valuutanvaihdosta suoritettava komissio kokonaan pois.

Lisäksi Suomesta puuttui kokonainen arvokuljetusryöstöjen kulttuuri. Pengoimme tietoja, mutta edes pankkeja ei enää ollut ryöstetty sitten 90-luvun.

Ruotsissa ryösteltiin rahapajoja koko ajan ja erittäin monen ryhmän toimesta, mutta Suomi kestäisi heittämällä yhden keikan. Helppoa rahaa ja olemattomat riskit.

Kiinalainen laati ryöstösuunnitelman ja yhteydet. Palkkioksi mies halusi 30 prosenttia saaliista. Aluksi yritti neljäkymmentä, mutta nokitin sen kymmillä alaspäin. Olimme jo toinen ryhmä, jolle se ehdotti keikkaa. Ensimmäinen porukka ei ollut mistään kotoisin. Kukaan niistä ei edes osannut suomea.

Lisäksi Kiinalainen oli pestannut keikkaan mukaan Andyn, tummahipiäisen ja kokeneen rosvon. Tuttu kasvo Tukholmasta, Kuminauhamiehen kavereita. Se oli paikalla ryöstön lisäksi myös siksi, ettei kukaan enää kuvittelisi olevansa Turkkilainen. Ei niitä elinkautisia kukaan jatkuvasti jaksa nokkia.

Ei edes Kiinalainen.

Kahden pöydän päässä istui vakava ryhmä ruotsalaisia ja suomalaisia. Kansallisuuden näkee olemuksesta. Andy johti puhetta, kuuntelin vaimeaa keskustelua korva tarkkana.

Jos pöydässä neuvottelua käyvä suomalaisporukka puhuisi sivu suunsa, minä tietäisin sen.

Ajattelimme iskeä suomalaisen G4S-vartiointifirman laskentakeskukseen. Joku oli väläytellyt saaliista jopa kymmenen miljoonan pottia.

Suunnitelmaa varten lounaspöydässä istui hermostunut raha-auton kuljettaja. Miljoonaluokan ryöstöissä käytetään aina sisäpiirin miestä. Se on helpoin tapa suorittaa ryöstö. Itse vartija tai vuoro esimies ovat yleisimmät vaihtoehdot. Me muka houkutellessa niitä, paskan marjat. Ne itse tulevat meidän luokse tarjoamaan tietoja ja kysymään prosenttia keikasta.

Ei me olla ainoita ahneita paskoja tällä pallolla.

Sisäpiirin mies on yleensä myös muissa valvontatehtävissä. Monet tekevät lisätienestiä mm. portsareina. Juomaa naukkaillessa voi luontevasti jutustella järjestysmiehen kanssa ja vähitellen siirtää keskustelua haluttuun suuntaan.

Ruotsissa meillä oli erittäin hyvä sisäpiiriläinen, tapasin sen punttisalilla. Yhteistyö oli hedelmällistä.

Sisäpiirin miehelle kannattaa maksaa hyvin, ettei kumppani katkeroidu ja marssi poliisin puheille. Ryöstö tulee myös suunnitella niin, etteivät epäilyt koskaan kohdistu tiedonantajaan. Vuosien varrella suoritimme yli kymmenen ryöstöä, eikä *inside man* jäänyt niistä koskaan kiinni.

Kiinalaisen suunnitelman mukaan joko vartija tai lähainen kidnapattaisiin ja panttivankien myötä ryöstäjille takautuisi pääsy vartiointiyrityksen pankkiholviin. Taktiikka myös poistaisi vartijan epäiltyjen listalta.

Kukaan ei epäile kidnapattua.

Andy puhui suomalaisen vaalean siilitukan kanssa. G4S-auton kuljettaja Anttila ei vastannut yleistä mielikuvaa vartijasta, vaikutti työhönsä liian löysältä. Lihakset oli hankittu hormoneilla. *Den tjocka killen* ei juoksisi yhtään rosvoa kiinni.

Se itse olisi helppo juosta kiinni.

Pöydässä istui myös isokokoinen suomalainen painonnostaja, totteli nimeä Raittila. Kunnon kaappi.

Jo pelkkä painonnostajan olemus sai pullean vartijan kutistumaan tuoliin.

Andy puhui matalalla äänellä, kuulin puheen astioiden kilinän seasta. Yllätyin, että se osasi puhua niin hiljaa. Normaalisti se häsläsi ja huusi *som en brandsiren*.

Keskustelu käytiin englanniksi.

– Me pysäytämme kuljettamasi auton ja pakotamme sinut ja apukuskin avaamaan laskentakeskuksen holvin. Totteleeko työparisi helposti vai pitääkö käyttää kovia otteita?

Andy on niitä ihmisiä, joista joko pitää tai ei. Rahakuski ei pitänyt.

Anttila nyökkäili kalpeana eikä katsonut silmiin.

– Kyllä... Kyllä varmasti tottelee.

Andy selasi papereita hetken.

– Eli liikkeellä on kolme raha-autoa ja yhteensä kuusi vartijaa. Ja te saavutte keskukseen ensimmäisinä?

Paksukainen tyytyi tärisemään tuolissaan.

– Selvä. Me odotamme sinun ja työparisi kanssa holvissa ja sidomme kaikki vartijat saapumisjärjestyksessä nippusiteillä. Tyhjennämme holvin ja jätämme teidät sinne. Joudutte odottamaan aamuun asti. Olemme jo kaukana ennen aamuvuoron saapumista.

Vartija ei ollut ehdotuksesta mielissään. *Finnjäveln* ei säästänyt ruotsalaisia toimintatapoja.

En ymmärtänyt. En myöskään sitä, miksi Anttilan tapaiselle lapaselle piti maksaa ollenkaan. Halvemmallä pääsisi sieppaamalla sen vaimon tai penskat oikeasti. Ei se enää siinä vaiheessa voisi kertoa kenellekään. *Hans händer var redan nersmutsade*.

Tyytymättömyydestään huolimatta Anttila lupasi olla mukana juonessa. Niin kuin sillä olisi ollut vaihtoehtoja.

Andy heilautti minulle vaivihkaa kättä, tapaaminen oli lopuillaan ja sisäpiirin mies taskussa. Se liittyi suunnitelmaan tehdä rikosaalto Suomessa. Ajattelin ryöstää kaikki arvokuljetusautot tyhjäksi kerralla ja perustaa oman kylän Espanjaan.

Rahaa saatana liikkui kasvojen edestä miljoonia koko ajan. Jos suomalaisille ei kerran kelpaa, me voidaan kyllä ottaa ne.

Pyyhin suupielet ja huuhdoin väärän makuiset lihapullat alas kivennäisvedellä. Kaikki sujui kuten piti. Edessä yö hotellissa ja aamulla laivamatka takaisin Tukholmaan.

Käteisellä tietenkin.

TOSITARINA AMMATTIRIKOLLISEN JA POLIISIN EPÄTAVALLISESTA YSTÄVYYDESTÄ.

Suomen pankin rahakuljetuksen ryöstö helmikuussa 2007 hämmästytti lainvalvoajat. Teko oli Suomen oloissa poikkeuksellisen ammattimainen. Alkoi yli kymmenen vuoden kissa ja hiiri -leikki.

Hiihtopipoiset asemiehet iskevät lastauslaiturilla juuri avattuun panssari-autoon ja haalivat rahat lätkäkkeisiin. Saalis on puolitoista miljoonaa euroa.

Kaupunkiin on ilmaantunut uusi peluri, arvokuljetusryöstäjä Matti Mikael Sarén. Mies joka tunnettiin jo Ruotsin puolella miljoonaryöstöistä. Keskusrikospoliisin tutkijat Pekka Haverinen ja Jari Veijalainen päättivät saada miehen satimeen.

Matti Sarén kuoli itsenäisyyspäivänä 2022. Hänen lisäksi tarinan kertojina toimivat ystävät, rikoskumppanit – sekä poliisit Haverinen ja Veijalainen.

9789510490440
ISBN 978-951-0-49044-0
Kl. 30.16
WWW.JOHNNYKNIGA.FI
KANSI: TERO AHONEN

JOHN
Kniga